

Sense risc

Les notícies de salut laboral i medi ambient de la UGT de Catalunya

20

desembre 2010

Programa preVea

Entrevista a Pere Teixidó. Membre del Comitè
Consultiu sobre Estratègies Nacionals de la Unió Europea

Conclusions jornada grip A

Conclusions jornada gestió dels residus

www.ugt.cat

sumari

medi ambient

El debat nuclear

pàg. 3

el tema | l'entrevista

Programa preVe
Pere Teixidó i Campàs

pàg. 4

especialitza't

Síndrome de sensibilitat química
Atrapament o aixafament per o entre objectes
Equips de protecció individual davant el soroll

pàg. 6

mútues

Les comissions de prestacions especials de les mútues

pàg. 9

mobilitat

El cotxe elèctric

pàg. 10

ha passat

Jornada grip A

pàg. 11

ha passat

Jornada: gestió dels residus

pàg. 12

explica'ns

Rubén Pérez

pàg. 13

ha estat notícia

pàg. 14

preguntes amb resposta

pàg. 15

t'interessa

pàg. 16

crédits

Sense risc

Rambla de Santa Mònica, 10
08002 Barcelona
otprl@catalunya.ugt.org
933046832

Direcció

Dionís Oña

Coordinació

Mamen Márquez

Equip de redacció

Carmen Aparicio, Maite Escribano, Marta González, Marta Juan, María Marín, Mamen Márquez, Lucía Mateo, José Luis Olalde, Eduard Salvador, Jaume Suriol.

Traducció i correcció lingüística

Anna Lliuró

Maquetació/Distribució

Gabinet de Comunicació de la UGT de Catalunya

Impremta

Artyplan

Dipòsit legal

B-22.569-2007

paper reciclat

editorial

En aquest número de la revista Sense risc, hi ha dues referències que voldria destacar, sense menysprear la resta de temes que es tracten, i que no són menys rellevants per la seva actualitat i també, per què no dir-ho, per la seva controvèrsia a causa del debat permanent entre els uns i altres, precisament per no tenir un debat obert i transparent en el conjunt de la societat.

La primera d'aquestes dues referències que esmentava és que hem volgut plasmar o fer-nos ressò del monogràfic que es va dur a terme el passat mes d'octubre al Comitè Assessor d'Experts de Prevenció i Riscos Laborals de la Comissió Europea reunit a Luxemburg. Es tractava de portar a terme un mandat a què ens havíem compromès, organitzar una sessió per analitzar com s'estan desenvolupant en diferents països de la UE les estratègies nacionals respectives. L'Estratègia Espanyola va ser una de les que va tenir l'oportunitat d'explicar el seu contingut i què s'està fent, i es va poder presentar davant el plenari (integrat pels tres grups d'interès, treballadors, empresaris i governs dels estats membres de la UE) l'eina que es troba en l'objectiu 3 de l'Estratègia Espanyola: el Pla preVe, que va anar a càrrec del grup empresarial i va exposar Pere Teixidó; aquesta eina s'ha treballat i desenvolupat en algunes de les comunitats autònomes des de la Mútua Universal. Els membres del comitè van valorar-la positivament i van prendre nota de les possibilitats que podrien tenir en els seus països, en tractar-se d'una eina d'incorporació en la gestió de la prevenció de riscos laborals de caràcter voluntari. El grup de treballadors de països com Itàlia, Suècia, Dinamarca i Portugal, van mostrar el seu interès a tenir resultats d'aquesta experiència per poder-la incorporar als seus països.

La segona referència que voldria destacar és la iniciativa que ha tingut la Mútua Asepeyo pel que fa a donar publicitat i informació de la quantitat de recursos econòmics que té pressupostats o determinats per fer front a prestacions especials, que han incrementat considerablement aquest any respecte de l'any passat. Hem de felicitar la iniciativa, perquè va en la línia que fa temps que reclama la UGT de Catalunya quant a la informació i transparència dels recursos que es gestionen per part de les mútues, però també d'aquelles accions que donaran més cobertura des del punt de vista social als treballadors que han patit un accident i que han vist modificades les seves condicions de vida. No ens queda més que animar a continuar per aquest camí i aprofundir en accions que vagin en la direcció d'eliminar qualsevol sospita o dubte de gestió responsable i transparent dels recursos econòmics que gestionen aquestes entitats, que tenen una finalitat reparadora molt clara, com és el cas concret de les prestacions especials, en les quals el beneficiari és el treballador/a que ha patit, com a conseqüència d'un accident, una minva de la seva salut.

Dionís Oña Martín
Adjunt a la Secretaria de Política Sindical

El debat nuclear

Actualment, l'energia nuclear suposa un 14% de l'energia primària de la UE. En el cas de Catalunya, i segons les dades del 2007, l'energia nuclear ha representat prop del 19,7%, pràcticament un 20% del total del consum d'energia primària. En el context europeu, els 151 reactors en funcionament proporcionen el 30% de l'electricitat consumida a tot Europa. Cal dir que tres de les 8 centrals nuclears espanyoles estan parades, no obstant això, Espanya exporta energia nuclear. Moltes vegades es pensa que Espanya només compra energia nuclear, però no és del tot cert: Espanya compra a França 3 GWh, però exporta 14 GWh a Portugal i Andorra, segons l'avanç de l'Informe del Sistema Espanyol Elèctric Espanyol del 2008.

No podem oblidar que l'energia nuclear té diferents avantatges: no emet a l'atmosfera CO₂, per tant no contribueix a l'efecte hivernacle, garanteix el subministrament elèctric i redueix la dependència del petroli, el carbó, el gas natural i, per tant, ens fa independents de les pressions externes dels països productors d'aquests combustibles. Tot i així, per ser una energia completament coherent amb el medi ambient i amb les persones, encara ha de superar una sèrie d'handicaps que actualment no poden solucionar-se com: el problema d'emmagatzematge de residus, les reserves d'urani, les incidències que poden produir-se en el funcionament i l'altíssim cost d'aquestes centrals. L'extracció d'urani també és un punt que hauria d'incloure's en el debat nuclear, ja que és una pràctica altament agressiva amb el medi i moltes vegades això no es té en compte.

No podem oblidar que a Catalunya es concentren 3 de les 8 centrals nuclears de tot Espanya: Ascó I, Ascó II i Vandellòs II. Catalunya, depèn d'aquesta font d'energia, per tant el seu tancament immediat no seria possible i en tot cas suposaria la necessitat de construir grups de cycle combinats addicionals. D'altra banda, les dades d'incidències registrades en les centrals nuclears catalanes són molt alarmants, ja que han acumulat el 65% de les incidències detectades als 8 reactors nuclears de l'Estat durant el 2008, 38 de les 58 incidències han procedit de les tres plantes nuclears catalanes. El manteniment i el control exhaustiu de les plantes és completament necessari per garantir la seguretat de les persones i del medi ambient. Segons el Pla d'Energia de Catalunya 2006-2015, cal tenir present que les competències en matèria nuclear són d'àmbit estatal i, per tant, el tancament progressiu de les centrals nuclears catalanes s'ha de fer en el context espanyol.

Actualment, ens trobem en un moment de debat per al futur del parc nuclear espanyol. El tancament de Santa María de Garoña, la central més antiga de la península situada a Burgos, es farà definitivament al 2013. Aquesta decisió presa pel Govern central no va agradar ni a treballadors ni a ecologistes. D'una banda, els treballadors estaven descontents per les pèrdues dels seus llocs

Central nuclear de Vandellòs – Foto de David Poblador, <http://www.flickr.com>

de treball abans del que s'havia previst, ja que consideraven que el tancament hauria d'haver-se fet al 2019 com recomanava l'informe del CSN (Consell de Seguretat Nuclear). Els ecologistes, en concret l'organització Greenpeace, van declarar que estaven decebuts, perquè deien que el tancament havia de ser immediat, ja que la fi del permís de la central finalitzava al 2009.

La posició del sindicat es veu afectada per tots aquests aspectes. Encara que veiem positiu el tancament progressiu de les centrals nuclears des del punt de vista ambiental, és important que el Govern s'encarregui de crear una estratègia encaminada a donar sortides laborals a les persones que ocupen aquestes plantes. És important que es configuren plans d'orientació social i si és necessari es donin ajudes als ajuntaments per reindustrialitzar la zona o crear nous clústers d'ocupació en altres sectors com el terciari.

En aquest sentit, per adoptar decisions que afecten no només uns quants treballadors sinó el desenvolupament d'una determinada zona, és important basar-se en l'exemple d'altres països europeus que han passat per situacions similars, és el cas d'Holanda o Alemanya, amb calendaris graduals de tancament de centrals nuclears basats en fons de finançament de polítiques d'estalvi energètic i desenvolupament d'energies renovables. El tancament s'ha de fer tenint en compte la vida útil de cada central en funció de la seva antiguitat, i sobretot tenint en compte l'aportació de cada central al mix energètic de la comunitat i de l'Estat per realitzar el tancament en un clima de seguretat quant al futur dels treballadors i l'abastament d'energia.

Maite Escribano - Marta González

Taula del Comitè Assessor d'Experts de Prevenció i Riscos Laborals de la Comissió Europea reunit a Luxemburg. Pere Teixidó, el segon començant per l'esquerra.

Línies bàsiques del Programa preVea

- PreVea és un pla d'accions concretes que s'han de portar a terme durant 24 mesos.
- L'empresa que se subscriu a aquest programa i l'autoritat laboral es comprometen a col·laborar per portar a terme aquestes accions durant el període que s'hagi establert.
- El programa l'ha de dissenyar l'empresa a partir d'un diagnòstic previ dels accidents de treball registrats i les seves causes.
- El disseny del programa ha d'estar orientat a reduir accidents a curt termini (24 mesos) i ha d'incloure pautes per consolidar la prevenció de riscos a l'empresa.
- Durant l'execució del programa, l'empresa haurà d'informar en els terminis establerts sobre les accions portades a terme i dels resultats obtinguts.
- Durant aquest temps, la Inspecció de Treball no farà visites planificades, ni sancionarà les deficiències que s'hagin programat per corregir, excepte en cas d'accident de treball greu o mortal, malaltia professional greu o denúncia.

Condicions que ha de complir una empresa per acollir-se al preVea

- La plantilla ha d'estar entre els 10 i els 250 treballadors en empreses de l'Annex 1, o entre els 10 i els 500 treballadors si no són de l'Annex 1.
- Presentar nivells de sinistralitat superiors a la mitjana del sector o bé estar inclosa entre les empreses objectiu del programa d'actuació contra la sinistralitat laboral a la seva comunitat autònoma.
- Comptar amb el suport dels treballadors o dels seus representants en l'aplicació del programa.

Pere Teixidó i Campàs

Director de Prevenció de Mútua Universal. Membre del Comitè Consultiu sobre Estratègies Nacionals de la Unió Europea.

1. Durant els darrers anys s'han portat a terme diverses experiències en forma de plans de xoc per reduir la sinistralitat laboral. Què diferencia el pla preVea dels plans anteriors?

El programa preVea neix quan la Direcció General de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, les autoritats laborals de les comunitats autònomes i l'INSHT accepten la iniciativa de Mútua Universal de crear un programa voluntari de reducció de la sinistralitat que arrodoneixi o complementi la tasca dels diferents plans de xoc que s'estan aplicant.

La necessitat d'actuar davant el reconeixement/convenciment que la sinistralitat és un problema intern de l'organització i posa en perill la viabilitat de l'empresa activa l'acció voluntària de reduir els sinistres més enllà de la pressió que fa l'Autoritat Laboral amb els seus plans de xoc.

Aquesta necessitat d'actuar de forma voluntària, juntament amb el compromís de cooperació entre les empreses, la Inspecció de Treball, les autoritats laborals de les comunitats autònomes, l'INSHT, les mútues d'accidents de treball i la participació dels treballadors, entesa com a coneixement, acord i col·laboració activa, són els tres pilars bàsics sobre els quals se sustenta el Pla preVea per obrir aquesta nova via de lluita contra la sinistralitat que, en tenir com a motor el convenciment i la necessitat d'actuar, espera obtenir resultats no sols a curt sinó també a mitjà i llarg termini.

2. De quina forma es detecten les necessitats i els punts febles per fer el diagnòstic de la situació?

La informació mínima que cal obtenir és la necessària per poder treure conclusions en relació als accidents i a les malalties professionals, les seves causes i els factors que hi incideixen. El programa preVea proposa una metodologia acompanyada d'uns models de documents i les referències d'on treure les dades necessàries per poder fer-ho.

Aquesta informació mínima necessària es pot agrupar en dos tipus: la que fa referència a la sinistralitat laboral i la que fa referència a les condicions de treball.

La informació sobre la sinistralitat laboral és el conjunt de dades de l'empresa i del conjunt d'empreses de la seva mateixa activitat que necessitem per a fer l'anàlisi, és a dir: llista d'accidents i malalties professionals dels últims tres anys, estadístiques de sinistralitat dels últims tres anys, dades equivalents del sector i branca d'activitat econòmica, informes d'investigació dels accidents que s'han produït...

Trobarem la informació sobre les condicions de treball valorada mitjançant els factors de risc identificats, les mesures aplicades i la formació als treballadors a: l'avaluació de riscos dels últims tres anys, els plans d'actuació preventiva dels últims tres anys, la informació dels registres de la formació impartida...

Podrem analitzar les condicions dels centres de treball tenint informació sobre: les instal·lacions i equips de treball, l'estat general de les instal·lacions

i llocs de treball, el grau d'aplicació dels programes d'actuació preventiva i de la integració de la prevenció.

Finalment, podrem trobar la informació sobre l'organització preventiva en el pla de prevenció dels últims tres anys i en la memòria dels serveis de prevenció, també, dels últims tres anys.

3. Quin paper tenen els òrgans de representació dels treballadors en la implantació del preVeA? Els objectius que s'han d'assolir estan consensuats?

El Pla preVeA està suportat pel convenciment de totes les parts implicades que és necessari reduir la sinistralitat de l'empresa pel que suposa d'amenaça a la seva viabilitat i també pel convenciment que la voluntat és la palanca que implementa una activitat preventiva sostinguda i sostenible capaç d'obtenir una reducció efectiva de la sinistralitat. Conseqüentment, i en ser a més requisits obligatoris per a adherir-se al pla, cal convenciment, compromís, cooperació i participació. Vegem ara com es contempla el paper dels òrgans de representació dels treballadors o dels treballadors mateixos directament en el pla.

Per començar, cal pensar que els treballadors mateixos poden prendre la iniciativa de proposar a l'empresa l'entrada en el programa preVeA.

El primer requisit per tirar endavant el programa exigeix la participació activa dels treballadors, arribant al punt que si no manifesten per escrit el seu acord i la seva voluntat de participar activament en el desenvolupament del programa, no es pot presentar la sol·licitud d'adhesió provisional a l'Autoritat Laboral, ja que aquest és un dels documents imprescindibles (document 2.5. del preVeA).

El segon punt on el programa exigeix per escrit que els treballadors manifestin que donen suport, i que tenen la voluntat de participar activament i col·laborar en allò que puguin en l'aplicació del programa, és en el moment de presentar a l'Autoritat Laboral la proposta de pla. Un dels documents imprescindibles per tal d'obtenir l'autorització pertinent és el document esmentat (document 3.1. del preVeA).

Per últim, en els informes de seguiment s'exigeix, com a documentació que cal aportar, les actes de les reunions amb els treballadors, els seus representants o amb el comitè de seguretat i salut, en què s'ha fet el seguiment del pla. En funció de tot aquest procediment, no sols els objectius són consensuats, sinó que ho és tot el pla.

4. El compromís de l'Autoritat Laboral de no sancionar mentre una empresa estigui adherida al programa no suposa renunciar a les seves funcions de vigilància i control? En quins casos pot sancionar? Alguna empresa adherida ha estat sancionada?

Al maig de 2005, des de Mutua Universal, un cop comentada la idea amb els agents socials (UGT, CCOO, CEOE i CEPYME), vam aconseguir posar en marxa un equip de disseny format per la Inspecció de Treball, representants de les comunitats autònomes de Catalunya, Illes Balears, Navarra i Extremadura, l'INSHT, i Mutua Universal. Aquest equip és el que construeix el programa i fa una prova pilot per arribar al format actual aprovat per la Comisión Nacional el dia 15 d'octubre de 2008. Així doncs, la Inspecció de Treball ha participat, des de l'inici, en el disseny del programa, aportant el seu punt de vista i, concretament i sobretot, en aquest punt. La Inspecció

de Treball no renuncia en cap moment a les seves funcions de vigilància i control, ja que en aplicar el preVeA ho segueix fent, però d'una altra forma; rep informació continuada de la situació de l'empresa i, a més a més, activa de forma eficaç una altra de les seves funcions, que és la d'assessorar i ajudar les empreses a evitar la sinistralitat i a millorar les seves condicions de treball.

També caldria afegir que aquest autocontrol de les empreses que suposa el pla preVeA fa que la Inspecció de Treball pugui dedicar més hores a altres empreses que ho necessitin.

En aquests moments, no tinc dades que s'hagi sancionat cap empresa adherida al pla, però no s'ha d'oblidar que tot just iniciem la seva aplicació (a part de la prova pilot que vam fer). El compromís establert per la Inspecció de Treball és el de no fer visites planificades ni actuacions sancionadores relatives a les deficiències que tinguin programades les seves correccions en el pla (tret dels casos d'accident greu o mortal, malaltia professional, que sigui preceptiu informar per part de la Inspecció o en cas de denúncia).

5. Ja disposem de resultats? S'ha fet alguna prova pilot? En quina mesura les empreses participants han rebaixat la seva sinistralitat?

En aquests moments, disposem dels resultats de la prova pilot que vam fer amb empreses de Mutua Universal i, encara que la finalitat era corregir els procediments del pla i no pas obtenir resultats a causa de la curta durada de la prova pilot, sí que vam constatar:

Es van fer 31 visites a empreses de cinc comunitats autònomes i vam aconseguir que 21 empreses acceptessin entrar al pla, 20 d'aquestes empreses van obtenir l'adhesió provisional, i finalment 18 van aplicar el programa.

Tenint en compte que, en el moment de tancar la prova pilot, cap dels programes havia arribat a 24 mesos, ja que estaven en un període d'execució d'entre 12 i 18 mesos, els resultats van ser que el 78% de les empreses van reduir la sinistralitat entre un mínim d'un 5% i un màxim d'un 100%.

6. PreVeA implica actors molt diversos: empreses, treballadors, serveis de prevenció, administracions públiques i mútues. Ha estat difícil trobar un espai comú de diàleg i de confluència d'interessos?

Sens dubte, la primera i gran dificultat per posar en marxa el programa va ser convèncer tots els actors implicats. He de dir que, després de dedicar-hi el temps necessari, que no va ser poc, a explicar personalment la idea, el resultat va ser del tot satisfactori. Tothom va donar suport al projecte i vam poder constituir i posar en marxa l'equip de disseny. Un altre moment important va ser quan, sobretot amb la implicació del director general de la Inspecció de Treball, es va aconseguir que el Pla preVeA formés part de l'Estratègia Espanyola de Seguretat i Salut a la Feina, entre altres coses pel que suposa, ja no sols d'espai comú, sinó de compromís compartit per tots els actors.

Finalment, i com a conseqüència de ser un dels objectius de l'Estratègia, el 15 d'octubre de 2008, el ple de la Comisión Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball va aprovar el disseny definitiu del Pla preVeA.

SQM: sensibilitat química múltiple

La SQM és la resposta fisiològica d'alguns individus a la multitud d'agents i compostos químics que es poden trobar al medi ambient (metalls, pintures, vernissos, medicaments, productes de perfumeria, fums, insecticides...).

La sensibilitat química múltiple (SQM) és en l'actualitat considerada no una malaltia sinó una síndrome o trastorn adquirit. Una síndrome limitant i greu, de caràcter orgànic, ja que no és ni psicològica ni psiquiàtrica, i multisistèmica, perquè afecta diferents òrgans o sistemes del cos i presenta una simptomatologia múltiple. Aquesta malaltia emergent, és considerada una síndrome deguda a la manca de coneixements mèdics actuals, encara que el nombre d'afectats de la SQM creix dia a dia.

L'aparició de la SQM es deu a la facultat del cos a actuar com a receptor de tot tipus de substàncies del nostre entorn i en determinades ocasions, aquesta càrrega de substàncies que suporta el nostre cos es converteix en una càrrega tòxica. Apareix una sensibilització a certs agents químics i la simptomatologia comença a manifestar-se, incrementa i es fa crònica. Per evitar aquesta càrrega tòxica sobre l'afectat, l'exposició a aquestes substàncies ha de ser anul·lada per evitar el col·lapse de l'afectat. Investigacions mèdiques parlen del sistema límbic-olfactiu com a l'òrgan diana.

La persona, posteriorment afectada per SQM, es veu exposada de manera intermitent i repetida a nivells baixos d'un agent o agents químics ambientals, com el cas de feines amb productes químics, o bé una exposició puntual i més elevada, com el cas d'estar exposat a fumigacions del lloc de treball. Es desencadena una reacció primària: els agents químics arriben al sistema nerviós central (SNC) a través del tracte olfactiu-límbic que afecta l'activitat cerebral. Aquesta modificació a nivell de cervell provoca canvis de comportament i de les funcions fisiològiques de l'afectat.

La SQM no és una simple sensibilització, és un trastorn adquirit que es desenvolupa ràpidament i genera múltiple simptomatologia des del seu inici. La intolerància ràpidament es genera per la presència de diferents agents químics que no han d'estar relacionats entre si, i la vida de la persona afectada es veu alterada perquè ha de variar necessàriament molts dels seus hàbits i adaptar-se aïllant-se per evitar les crisis que es produeixen en entrar en contacte amb aquestes substàncies que li produeixen la SQM.

La SQM tampoc pot ser considerada una al·lèrgia, perquè actua sobre el sistema nerviós (SNC) i afecta també a vegades l'àrea neurològica, provoca pèrdua de memòria, dificultat de concentració o de poder parlar i expressar-se correctament... i afecta el sistema immunitari i hormonal que deixen de funcionar correctament.

La persona amb SQM veu alterada la seva salut (episodis de crisis) en presència d'agents químics presents als aliments (pesticides, antibiòtics, hormones, conservants i colorants...), als productes

d'higiene personal (sabons, perfums, cremes...) que facin servir ells o persones del seu entorn més proper, les tintes de les publicacions (diaris, revistes, llibres...), els productes de neteja de la llar, ambientadors, esprais, pintures, mobles nous, moquetes, fum del tabac, aire contaminat... i, per tant, la seva qualitat de vida es veu reduïda.

La SQM acostuma a relacionar-se a dues patologies interconnectades entre si, la fibromiàlgia i la síndrome de fatiga crònica, però la simptomatologia de la SQM va des de mals de cap recurrents, insomni, depressió, dificultat en respirar, cansament, dolors musculars, palpitations, irritacions de la pell, hipertensió, canvis d'humor, pèrdua de memòria...

El tractament de la SQM no es coneix en l'actualitat. Només es poden alleugerir els símptomes i disminuir les crisis si s'eviten les exposicions. L'ús de mascaretes especials, consum d'aliments ecològics i aigua mineral, i aïllar-se de qualsevol font química tòxica, poden millorar les condicions de vida dels afectats.

La SQM no és un trastorn adquirit estrany com molts ens volen fer creure, és una malaltia emergent infradiagnosticada, que afecta majoritàriament el col·lectiu femení, relacionada amb l'entorn laboral en molts dels casos, infradiagnosticada per la manca d'experts i que acaba tractant-se amb diagnòstics erronis a causa de les múltiples simptomatologies que comporta.

El no reconeixement oficial de la SQM suposa una manca d'ajuts i de recursos socials i laborals, impossibilita el seu tractament com a malaltia professional (no està inclòs al Quadre de Malalties Professionals RD 1299/2006) o com a accident laboral (es posa en dubte el seu origen professional) i provoca, en la majoria dels casos, una llarga espera per a la resolució legal de la situació dels afectats que agreuja el seu estat i la seva salut.

Atrapament o aixafament per o entre objectes

La utilització de maquinària en diversos sectors industrials produeix un gran nombre de lesions greus, que sovint són incapacitants (aixafaments, seccionaments, etc.).

Segons l'OIT, un de cada cinc accidents, de mitjana, està originat per màquines, motors i mecanismes d'accionament.

És cert que s'ha avançat molt en les tècniques de protecció de la maquinària i que ara mateix les màquines són força segures. Però, tot i així, es produeixen massa accidents que tenen encara la causa en fer servir màquines mal protegides, en no seguir les instruccions de treball segur per manca d'informació, formació, etc.

Els accidents en el treball amb màquines poden ser per contacte o atrapament en parts mòbils i per cops amb elements de la màquina o amb objectes despresos mentre està en marxa funcionant.

La Llei de prevenció de riscos laborals 31/1995 regula la posada en pràctica dels principis de l'acció preventiva d'acord amb l'article 15, a més, a la Llei 54/2003, de modificació de la Llei 31/1995, s'estableix que l'empresari durà a terme la prevenció dels riscos laborals mitjançant la integració de l'activitat preventiva a l'empresa i l'adopció de totes les mesures que siguin necessàries per a la protecció de la seguretat i la salut dels treballadors.

Les mesures de seguretat són una combinació de les mesures adoptades en fase de disseny i construcció de la màquina i de les mesures que haurien de ser preses i incorporades per l'usuari.

La protecció s'aplica amb la finalitat de protegir contra els riscos que no es poden evitar o que no es poden reduir mitjançant les tècniques de prevenció intrínseca, és a dir, prevenció en la fase de disseny de la màquina (resguards, dispositius de seguretat).

L'usuari d'una màquina, per la seva banda, haurà d'adoptar les mesures necessàries perquè, mitjançant un manteniment adequat, els equips de treball es conservin, durant tot el temps d'utilització, en condicions de seguretat. Aquest manteniment es farà tenint en compte les instruccions del fabricant, i si no n'hi ha, de les característiques d'aquests equips i les seves condicions d'ús.

En els quadres següents es fa una especificació de les causes d'aquests tipus de risc i les mesures preventives que s'han d'aplicar.

María Marín

Causas

- Treballar amb una màquina sense disposar d'una formació adequada.
- Treballar amb una màquina sense disposar d'una informació adequada dels riscos.
- Treballar amb una màquina sense comprovar prèviament que funciona correctament (funcionament dels dispositius de seguretat, etc.).
- Connectar sense voler la màquina quan algun treballador l'està reparant.
- Connectar la màquina sense fer un ús correcte de les seves proteccions (proteccions anul·lades).
- No efectuar en les màquines les operacions de manteniment i neteja preceptives.
- Portar roba molt folgada, el cabell llarg sense lligar, bufandes, cadenes o algun altre element que pugui ser atrapat per la màquina.
- Manca d'EPI en el cas que sigui necessari i recomanable. (La utilització dels equips de protecció individual està regulada pel Reial decret 773/1997).
- Inexistència de senyalització en les zones perilloses de les màquines.
- Il·luminació general inadequada i manca d'il·luminació específica en les màquines.
- Manca d'espai.

Mesures preventives

- Abans de començar a treballar amb una màquina, cal assegurar-se que les proteccions són al seu lloc i que els dispositius d'emergència funcionen.
- No inutilitzar ni anul·lar mai els dispositius de seguretat.
- Per realitzar qualsevol operació de manteniment, greixatge, neteja, comprovació, ajust, etc. s'haurà de parar prèviament la màquina i desconnectar l'interruptor principal, bloquejant-lo o col·locant-hi a sobre un cartell d'avertiment.
- Cal utilitzar-les, muntar-les i fer el manteniment d'acord amb les condicions previstes pel fabricant.
- Comprovar periòdicament el bon funcionament de les màquines.
- Col·locar dispositius de seguretat.
- Establir un programa de manteniment.
- Les màquines posteriors a 1995 hauran d'estar proveïdes del marcatge CE. Les anteriors a aquesta data hauran de ser analitzades d'acord al Reial decret 1215/97.
- La màquina anirà acompanyada d'un manual d'instruccions.
- La roba de treball no ha de ser excessivament folgada.
- Mentre es treballa, no s'han de portar cinturons sense cordar, corbates, rellotges, braçalets, anells, collarets, etc. que puguin enganxar-se a les màquines o eines en moviment.
- Els treballadors que tinguin el cabell llarg, hauran de lligar-se'l.
- Només podran ser manipulades per personal format.
- Mai no han d'introduir-s'hi les mans.
- Tota persona que hagi d'utilitzar una màquina ha de rebre la formació i la informació adequada sobre els riscos que implica la seva feina (article 5 del Reial decret 1215/1997 / article 19 i 18 de la Llei 31/1995).
- Les zones perilloses de les màquines han d'estar marcades amb advertiments i senyalitzacions.
- Si la il·luminació del recinte de treball no és suficient, cal que hi hagi il·luminació localitzada en les zones perilloses de les màquines.

Equips de protecció individual davant el soroll

Si al centre treball hi ha risc d'exposició al soroll, l'empresari haurà de prendre les mesures necessàries per protegir els treballadors i reduir al nivell més baix possible el soroll als llocs de treball.

Segons estableix la Llei de prevenció de riscos laborals 31/1995, s'han de prioritzar les mesures preventives de caràcter col·lectiu. Així doncs, posar a disposició dels treballadors equips de protecció individual és la darrera mesura preventiva que s'ha de realitzar, però es poden donar situacions en les quals, de forma permanent o temporal, s'hagin de fer servir equips de protecció individual contra el soroll per protegir els treballadors de nivells de soroll perillosos per a la seva salut (mentre es porten a terme mesures de protecció col·lectives com poden ser l'aïllament d'un equip de treball sorollós o l'aïllament acústic de les instal·lacions en general).

En aquest Especialitza't parlarem de les proteccions personals contra el soroll, per informar dels diversos tipus que hi ha al mercat i donar consells sobre la seva utilització i manteniment.

Els protectors auditius són equips de protecció individual (EPI) que, per les seves propietats per atenuar el soroll, redueixen els efectes del soroll en l'audició, per evitar així un dany a l'oïda.

Hi ha diferents tipus de protectors:

Taps. Són protectors auditius que s'introdueixen al canal auditiu o a la cavitat de l'orella. A vegades vénen proveïts d'un cordó interconnector o d'un arnès. Poden ser de materials molt diversos, cautxú, plàstic o qualsevol altre que s'ajusti bé.

Orelleres. Consisteixen en casquets que cobreixen les orelles i que s'adapten al cap mitjançant coixinets tous, generalment farcits d'escuma plàstica o líquid. Els casquets es folren normalment amb un material que absorbeixi el so. Estan units entre si per una banda de pressió (arnès), en general de metall o plàstic. A vegades es fixa a cada casquet, o a l'arnès a prop dels casquets, una cinta flexible. Aquesta cinta s'utilitza per sostenir els casquets quan l'arnès es col·loca al clatell o sota la barbeta.

Orelleres acoblades al casc. Són casquets individuals units a uns braços fixats a un casc de seguretat industrial, i que són regulables de manera que puguin col·locar-se sobre les orelles quan calgui.

Cascos antisoroll. Són cascos que recobreixen l'orella, així com una gran part del cap. Permeten reduir, a més, la transmissió d'ones acústiques aèries a la cavitat cranial, i disminueixen, d'aquesta manera, la conducció òssia del so a l'orella interna.

Protectors dependents del nivell. Estan concebuts per proporcionar una protecció que incrementi a mesura que el nivell sonor augmenta.

Protectors per a la reducció activa del soroll (protectors ANR). Es tracta de protectors auditius que incorporen circuits electroacústics destinats a suprimir parcialment el so d'entrada a fi de millorar la protecció de l'usuari.

Orelleres de comunicació. Les orelleres associades a equips de comunicació necessiten l'ús d'un sistema aeri o per cable a través del qual puguin transmetre's senyals, alarmes, missatges o programes d'entrenament.

Selecció de protectors auditius

La utilització d'un EPI o d'una combinació d'EPI contra un o diversos riscos pot comportar una sèrie de molèsties. Per tant, a l'hora de triar un EPI apropiat, no només cal tenir en compte el nivell de seguretat necessari, sinó també la comoditat.

La seva elecció haurà de basar-se en l'estudi i l'avaluació dels riscos presents en el lloc de treball. Això comprèn la durada de l'exposició al risc, la seva freqüència i gravetat, les condicions existents en el treball i el seu entorn, el tipus de danys possibles per al treballador i la seva constitució física.

El factor més important en l'elecció és la idoneïtat del protector per al soroll ambiental amb la finalitat que el risc de pèrdua auditiva induïda pel soroll sigui mínim, però la protecció no ha de ser excessiva. Si el nivell acústic protegit és de més de 15 dB per sota del valor desitjat, el protector indueix una atenuació excessiva i es considera que l'usuari està excessivament protegit i, per tant, se sent aïllat de l'entorn. Pot resultar difícil escoltar la veu i els senyals d'avertiment, i l'usuari s'haurà de retirar el protector quan necessiti comunicar-se i verificar els senyals d'avís, o haurà de modificar-lo per reduir-ne l'atenuació. El RD 286/2003 conté les mesures de protecció dels treballadors contra els riscos professionals provocats pel soroll al lloc de treball.

Equips de protecció individual davant el soroll, cont.

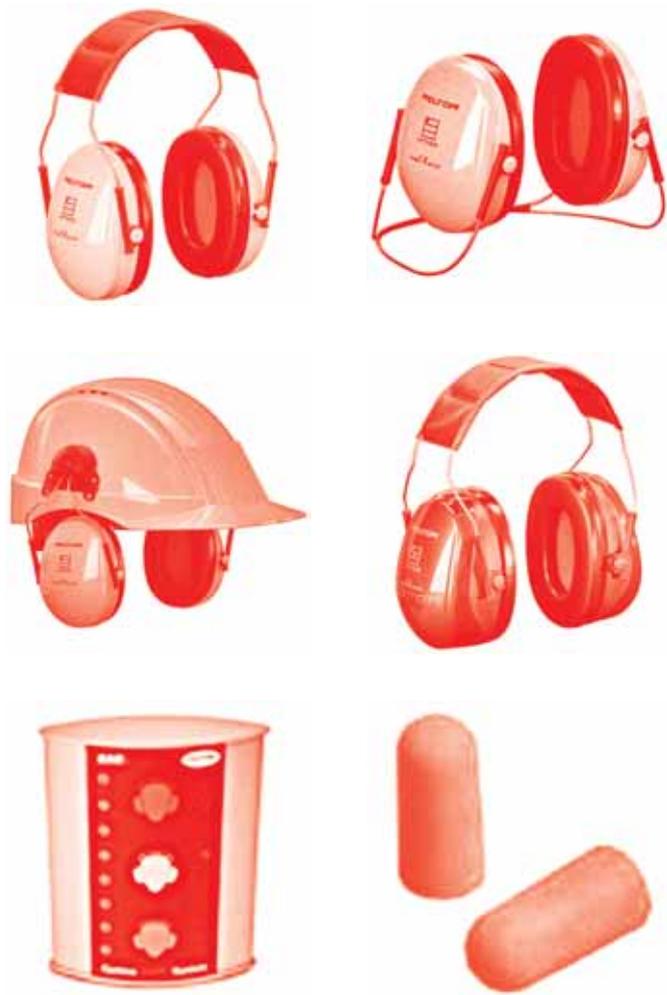
Recomanacions a l'hora d'utilitzar protectors auditius

La retirada temporal dels protectors auditius redueix seriosament la protecció, per aconseguir l'atenuació indicada pel fabricant, s'han de portar mentre duri l'exposició al soroll.

Igualment, cal ressaltar la importància de l'ajustament d'acord amb les instruccions del fabricant per aconseguir una bona atenuació. Quan estan mal ajustats presenten una atenuació molt inferior, que pot arribar a ser nul·la.

Els taps auditius són estrictament personals. Per qüestions d'higiene, ha de prohibir-se'n la reutilització per una altra persona. Els altres protectors (cascos contra el soroll, orelles, casquets adaptables) poden ser utilitzats excepcionalment per altres persones, prèvia desinfecció o canvi de les parts que estan en contacte amb la pell: coixinets o protectors de coixinets d'un sol ús.

Lucía Mateo

Les comissions de prestacions especials de les mútues

Quan parlem de les mútues d'accidents de treball quasi sempre ens fa venir al cap vivències pròpies o alienes que no són agradables de recordar, perquè normalment van lligades a un accident de treball i les seves conseqüències.

Quan un treballador pateix un accident, l'entorn familiar rep el que ara anomenem «danys col·laterals» i que en funció de la gravetat de l'accident malmeten l'estructura familiar, ja que l'accident ocasiona una ruptura de la planificació del dia a dia, i l'accidentat passa a ser l'eix central del nucli familiar.

Les pèrdues que arrossega un accident tenen diferents caires: psicològics, econòmics, socials, etc. per tant, i per tot el que hem dit, hem de parlar obligatòriament de les comissions de prestacions especials de les mútues d'accidents de treball.

La finalitat d'aquestes comissions és atorgar ajuts econòmics als treballadors que han patit un accident de treball o una malaltia professional.

Les comissions tenen aquesta composició: un 50% és de representants empresarials de la CEOE i un 50% és dels sindicats més representatius, UGT i CC.OO.

De totes les mútues de l'Estat (actualment n'hi ha 20), és ASEPEYO (de les que tenen seu social a Catalunya) la que hi destina més recursos, tant econòmics com humans.

L'any 2008, aquesta comissió va destinar quasi 3 milions d'euros (uns 500 milions de les antigues pessetes) a atendre els més de mil casos que van arribar a la comissió per ser estudiats. Per enguany s'han pressupostat 5 milions d'euros.

Cal remarcar la bona tasca dels nostres representants a la comissió i també la transparència i seriositat d'aquests membres per dur a terme la seva feina amb rigor, per això entenem que la Comissió de Prestacions Especials de la mútua ASEPEYO és un exemple a seguir per la resta de mútues de tot l'Estat, i en concret de les que tenen la seu social a Catalunya.

Per últim, cal recordar l'obligació que totes i tots els delegats hem de conèixer l'existència d'aquestes comissions, i que hi tenim representants nostres que ens poden ajudar a resoldre un problema derivat d'un accident de treball o malaltia professional, directament a la persona accidentada o als seus familiars.

A les vostres federacions podeu trobar el llistat dels nostres representants a totes les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social.

També podeu demanar el llistat i informació a l'Àrea de Mútues de la Secretaria de Política Sindical de la UGT de Catalunya:

Rambla de Santa Mònica, 10, tel. 93 304 68 32
a/e: mutuas@catalunya.ugt.org

El cotxe elèctric

En el marc de les jornades de la SMSS (Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura) del 2009, el dia 22 es va celebrar el Dia Mundial sense Cotxes. L'Ajuntament de Barcelona va oferir una conferència sobre cotxe elèctric a càrrec del Sr. Víctor M. Pérez, consultor estratègic de l'empresa Rolland Berger.

Davant el vehicle elèctric, hi ha tres preguntes que la gent es formula:

1. Passarà?

2. Quins factors han de confluïr perquè sigui una realitat?

3. Quin resultat tindrà?

1. Passarà?

Cal tenir present les ajudes i els incentius dels governs, i les infraestructures necessàries per a la implantació i utilització d'aquest tipus de vehicles. El cotxe elèctric és un gran impuls de futur per diversos motius:

- El gran nivell d'acceptació dels consumidors.
- La diferència de cost entre el vehicle actual i l'elèctric. Gran competitivitat en costos.
- El suport polític, sobretot a nivell europeu.
- La tecnologia funcional de les bateries actualment és molt factible, tant en seguretat com en durada.

2. Quins factors han de confluïr perquè sigui una realitat?

En el desenvolupament de negocis sostenibles, l'estructura d'inversió, de despeses i altres, ha de ser molt clara. Som al punt de no retorn quant a reducció de CO2. Les energies renovables ja s'han posat les piles i ara toca al transport de persones i mercaderies. Cal preguntar

a la gent quant estan disposats a pagar per un cotxe que contami menys. A aquesta pregunta, la resposta és cada vegada d'un import més alt. La gent està disposada a pagar entre 100 i 3.000 € tant en cotxes híbrids com en cotxes elèctrics.

Pel que fa a la tecnologia que hi ha d'haver per tal que aquests cotxes siguin competitius, cal saber que actualment la comparació tèrmica està essent molt competitiva. S'ha guanyat competitivitat vers seguretat, la durabilitat de la càrrega és 3.000 vegades més eficaç, els costos en competitivitat amb els models actuals s'anivellaran en la pròxima dècada. Entre 2010 i 2020 els impostos seran l'únic impediment dels cotxes elèctrics.

3. Quin resultat tindrà?

A banda de les infraestructures de càrrega dels vehicles elèctrics, s'han de tenir en compte les absorcions d'energia que els vehicles poden aportar. El vehicle habitual contamina a cada acceleració, mentre que l'ús d'un vehicle elèctric no emet CO2. El motor aprofita les baixades per transformar l'energia motriu en energia elèctrica que reabasteix la bateria.

No hem d'oblidar que per a les elèctriques també suposa una gran oportunitat de negoci, tant per les instal·lacions com pel consum. La cadena de valor elèctric dins de la mobilitat és un gran negoci per a les elèctriques i per a altres energies.

En breu, s'espera començar a comercialitzar aquests nous cotxes, i que cap al 2020 estiguin totalment consolidats com a alternativa real. Alemanya és la gran impulsora en el camp del vehicle elèctric amb projectes de cotxe pilot, sobretot a Berlín. A Itàlia es treballa per incentius: com menys contaminació, menys es paga. Espanya, però, té l'anomenat programa Movele, que té com a gran repte comptar amb 1.000.000 de vehicles elèctrics abans del 2014.

Carmen Aparicio

Cotxe elèctric – Foto de Aslak Raanes, <http://commons.wikimedia.org>

Jornada «Resposta sindical davant la grip A»

Compartir la informació i les novetats sobre l'estat i l'afectació de la grip A a les nostres empreses ha estat l'objectiu de la matinal de treball «Resposta sindical davant la grip A» convocada per la UGT de Catalunya.

En el seu discurs d'obertura, el secretari general de la UGT de Catalunya, **Josep M. Àlvarez**, ha reflexionat sobre els dubtes inicials de la idoneïtat de celebrar aquesta jornada per no provocar més alarmisme, però que finalment s'ha imposat la necessitat de preparar el sindicat per saber com afrontar la pandèmia a les empreses. Àlvarez ha remarcat la necessitat de donar respostes als nostres afiliats i afiliades. Per això, ha afegit, «és necessari que la gent del nostre sindicat estigui informada i preparada per donar resposta i, si és necessari, que ho faci de manera prioritària davant d'aquesta pandèmia i els seus efectes a les empreses».

La doctora **Paloma Olavide**, metgessa i tècnica de prevenció de riscos laborals i responsable de salut laboral del sector de la Generalitat de Catalunya, ha obert la matinal explicant la grip A des del vessant mèdic. Per a Olavide, «es tracta d'un nou virus al qual no estem immunitzats», tot i que ha advertit que, «la Fase 6 de la pandèmia vol dir que la malaltia està molt estesa, no significa que sigui greu». La responsable de salut laboral de la Generalitat també ha aclarit que «la grip A és més contagiosa que la normal, però presenta una mortalitat més baixa (el 95% dels casos són lleus)».

Per la seva banda, el subdirector general de Seguretat i Salut del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, **Jaume de Montserrat**, ha detallat quines són les recomanacions que han de seguir les empreses davant el virus de la grip A i ha explicat el pla d'actuació de la Generalitat de Catalunya. Així, de Montserrat ha recordat que «tots els treballadors –excepte el personal sanitari– tenen un risc igual que la població general davant el virus, d'acord amb l'avaluació de riscos». Pel que fa a les treballadores embarassades, «tenen el mateix risc de contagi, però presenten un risc més alt de patir complicacions, especialment al tercer trimestre».

«Les persones amb malalties cròniques han de ser considerades com especialment sensibles» i, davant aquests casos, «l'empresa ha de revisar l'avaluació, determinar el nivell de risc i aplicar mesures preventives excepcionals». De Montserrat ha explicat que la Generalitat repartirà 16.000 cartes adreçades a les empreses de més de 100 treballadors, i una altra als representants dels treballadors, amb una targeta que recomana «prepara la teva empresa per fer front a la grip» i dóna referències de la pàgina web del Departament de Treball. «A les empreses més petites, es farà una difusió específica mitjançant intermediaris com ara sindicats, gremis, mútues, col·legis professionals, etc.», ha afegit.

Per la seva part, **Dionís Oña**, adjunt a la Secretaria de Política Sindical de la UGT de Catalunya, ha centrat la seva ponència a

Fotografies de Marta Juan i el Gabinet de Comunicació de la UGT de Catalunya.

explicar la proposta de pla d'actuació sindical per fer front a la grip i determinar el paper dels treballadors i els seus representants. El seu objectiu ha de ser reivindicar l'elaboració per part de les empreses del pla d'actuació davant la grip A, així com l'aplicació de les mesures preventives necessàries amb col·laboració dels representants dels treballadors. «Els treballadors han de ser informats per part de la seva empresa i aquesta informació ha de ser transparent», ha remarcat, alhora que ha recordat que «tot i que les mesures preventives es pacten als comitès de seguretat i salut, els possibles canvis a les condicions laborals s'han de fer als comitès d'empresa».

El secretari de Política Sindical de la UGT de Catalunya, **Camil Ros**, ha clausurat la jornada. En el seu discurs ha advertit que «la pandèmia està essent molt mediàtica i molta d'aquesta informació no ha estat clara, motiu pel qual ha generat desinformació». Ros ha afegit que, en el sindicat, l'Oficina Tècnica de Riscos Laborals és l'encarregada de respondre totes les preguntes sobre la pandèmia de la grip A, donar la resposta sindical adequada, i ajudar els delegats i les delegades a elaborar i implantar el pla de mesures a la seva empresa. La XAT (Xarxa d'Atenció al Treballador), així com les unions comarcals i les federacions, atendran també les possibles consultes.

Mamen Márquez – Laura de Andrés

Conclusions de la jornada: «Gestió dels residus: la valorització energètica a diferents escales»

El dia 2 d'octubre es va celebrar a la seu de la UGT de Cornellà la jornada «Gestió de residus: la valorització energètica a diferents escales» en la qual van participar representants de les administracions local, autonòmica i estatal. L'objectiu de la jornada era donar una visió general de la problemàtica dels residus i la seva gestió mitjançant la valorització energètica. La jornada va acollir més de 112 delegats d'arreu de Catalunya que amb la seva assistència van demostrar el seu interès vers els temes mediambientals i els residus.

L'obertura de la Jornada va anar a càrrec del Sr. Xavier Juanto, secretari comarcal del Baix Llobregat de la UGT de Catalunya. En la seva intervenció va ressaltar que encara queden molts reptes per assolir en matèria de medi ambient. En concret, en el cas dels residus industrials, va voler destacar que des de la comarca del Baix Llobregat i amb la fàbrica de la Seda de Barcelona (el Prat) estan reclamant la incorporació d'una planta de reciclatge de PET, que és un tipus de plàstic reciclable molt utilitzat en envasos, a causa del gran volum d'aquest material que genera la fàbrica del Prat (146.000 TM al 2008).

Va iniciar les ponències el Sr. Carles Conill, gerent de l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus, que va tractar la visió de la gestió dels residus més local. El Sr. Conill va centrar la seva ponència en l'explicació en el Programa metropolità de gestió de residus municipals (PMGRM) que és el programa d'actuació en matèria de gestió de residus municipals al territori de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Aquest Programa el redacta i l'aprova l'Entitat Metropolitana de Medi Ambient, a partir de la normativa rellevant d'àmbit europeu, estatal i autonòmic, així com a partir de l'estudi dels condicionants dels residus d'àmbit metropolità. Durant la seva exposició va intentar deixar clar que aquest Programa encara que inclou la valorització energètica i preveu la creació d'una nova infraestructura, no se centra en aquesta eina, i va ressaltar la importància del reciclatge en el PMGRM.

A continuació, el Sr. Jordi Renom, director de la divisió de gestió de residus de l'Agència de Residus de Catalunya, va donar el punt de vista de la gestió dels residus a nivell de tot Catalunya. Durant la seva intervenció, va incidir en els objectius dels programes de gestió de residus a Catalunya com el PROGEMIC 2007-2012, que és el Programa de gestió de residus municipals de Catalunya, i va explicar l'evolució dels residus municipals. Va recordar que aquest Pla planteja un canvi de paradigma en els tractaments finalistes, que comporta la prioritització de la valorització energètica respecte de la disposició en dipòsit controlat d'acord amb la Directiva marc de residus europea. També va explicar la situació actual de les infraestructures catalanes de valorització energètica i la seva

contribució a l'energia elèctrica de Catalunya així com d'altres de previstes al Pla territorial sectorial d'infraestructures de residus municipals.

Posteriorment, la Sra. Margarita Ruiz Saiz-Aja, consellera tècnica de la Subdirecció General de Producció i Consum Sostenibles, del Ministeri de Medi Ambient, Medi Rural i Marí, va fer una intervenció de caire més legislatiu i amb una explicació prèvia de la Directiva marc de residus europea. En aquest punt, va voler remarcar el canvi d'escala que ha patit la valorització energètica que amb l'anterior directiva estava al mateix nivell que el reciclatge, i que en l'actual, es troba per sota en la jerarquia, ja que trobem, en primer lloc: la prevenció, seguit de la preparació per la reutilització, el reciclatge, altres tipus de valoritzacions com l'energètica, i finalment l'eliminació mitjançant dipòsit controlat. També va fer referència a la importància del Pla Nacional Integrat de Residus 2008-2015 que intenta generar un marc estable per la gestió de residus a nivell estatal encara que la responsabilitat final de la gestió i tractament dels residus és d'un àmbit molt més local.

El moderador del debat, que es va generar arran de les ponències, va ser el Sr. Dionís Oña, secretari adjunt de Política Sindical i Medi Ambient de la UGT de Catalunya, que no va voler deixar de recordar als assistents el treball actiu del sindicat en el tema dels residus. A banda de materials de difusió i jornades com aquesta, l'any passat, la UGT de Catalunya va elaborar un estudi conjuntament amb l'Agència de Residus de Catalunya (ARC) a partir de la visita a 60 empreses d'arreu de Catalunya per tal de potenciar la valorització dels residus industrials assimilables a urbans no recollits selectivament. L'objectiu final era arribar a trobar solucions perquè les empreses puguin disminuir aquesta fracció mitjançant diferents tractaments com el reciclatge o la reutilització, abans d'anar a parar a tractaments més finalistes com l'abocador.

Per concloure la jornada va parlar la Sra. Mari Carmen Villarrazo, secretària de la Regió Metropolitana de la UGT de Catalunya, que va determinar els punts que des de la UGT de Catalunya es consideren més importants en l'àmbit dels residus, tenint molt present les dificultats associades tant per les grans quantitats com per la seva gestió. Va determinar que l'organització creu que és necessari un canvi en la cultura dels residus, basat en la conscienciació de la població en general i dels treballadors en particular, en la no-generació o reducció en origen dels residus. Alhora va ressaltar la tasca conjunta necessària que encara s'ha de dur a terme perquè a l'empresa es respecti i compleixi la legislació mediambiental.

L'objectiu de la jornada es va aconseguir, i els assistents es van introduir en la problemàtica dels residus i la seva gestió mitjançant la valorització energètica, a diferents escales: local, comunitat autònoma i país, per acabar aconseguint una visió global de la posició dels governs i de la UGT de Catalunya respecte dels residus.

Maite Escribano – Marta González

Rubén Pérez

Es uno de los 7 técnicos de prevención de riesgos laborales de MCA de UGT de Catalunya, que desde el 2000 lleva a término un convenio que se firmó entre sindicatos y Generalitat con el objetivo de vigilar la construcción de toda Catalunya en la que la propia Generalitat hace de promotora, como por ejemplo centros de atención primaria, comisarías, escuelas, rehabilitación de edificios, Línea 9 del metro, etc.

¿Qué trabajo desempeñáis en la obra?

En primer lugar, nos presentamos y explicamos nuestro trabajo. Hacemos visita de la obra y preguntamos a los trabajadores por las condiciones laborales; cumplimiento del convenio, horarios, cotizaciones, etc. y elaboramos informes técnicos sobre las condiciones de prevención de riesgos laborales de la obra. La Administración utiliza estos informes para tener un seguimiento de las obras y en caso de incumplimiento, la Administración, como promotora de la obra, se pone en contacto con la constructora para que ésta solucione e implante las medidas preventivas necesarias.

Donde se detecta conflicto laboral, se recoge la información y la devolvemos al sindicato al que le corresponda por zona.

¿Realizáis controles de medio ambiente?

En construcción se implementa el PACMA, Plan de Acción de Calidad y Medio Ambiente. Es un plan homólogo al de seguridad. No llevamos a cabo control del medio ambiente, pero observamos que sí se observan cuestiones como el control de los escombros, la segregación de residuos, etc. En las grandes obras, el cumplimiento es mayoritario, no así en las pequeñas.

¿Cuál es la principal problemática que detectáis?

A día de hoy, detectamos muchos despidos, paralizaciones de obra por falta de presupuesto. Al llegar el verano, justo antes del periodo estival, se despide a trabajadores para volver a contratarlos en septiembre, etc. En prevención de riesgos laborales, el riesgo más frecuente es el de caída en altura.

Otro problema importante es el gran desconocimiento de la prevención y la legislación de la construcción. Los trabajadores conocen lo básico: «Ponte el casco y ponte las botas». Los andamios es otro de los grandes problemas.

Por otro lado, también encontramos empresas que han integrado correctamente la prevención en su sistema productivo y que son dignos de mención.

¿Crees que la TPC (tarjeta profesional de la construcción) es una buena medida?

Es una excelente forma de comprobar que el trabajador ha recibido formación y además ésta sea unificada. Las empresas deberían esforzarse en dar esta formación y la Administración, en los medios. Catalunya está retrasada con respecto a otras comunidades en cuanto a la implantación del carné en parte por la saturación de los centros de formación.

¿Cómo crees que mejoraría la prevención de riesgos laborales en la construcción?

Se debería tener una previsión mayor en las obras. Es necesario implantar la integración de la prevención real desde el proyecto. Siempre prima la producción frente a la prevención. Por ejemplo, es necesario tener en cuenta el tiempo de colocación de los andamios en la planificación. En Alemania, los colocan antes de construir el edificio. En España, se hace prevención en papel escrito pero no se implanta en la vida real.

¿Cómo afecta la crisis en la obra?

La crisis en la construcción está afectando principalmente alargando los tiempos de producción, lo que hace que el trabajo no se realice a destajo. Esto facilita un mejor control de la prevención. Se reducen los tiempos de entrega, no hay prisa, y por tanto, hay más prevención.

A la vez, surgen pequeñas empresas «pirata» para obras pequeñas que utilizan medios de prevención muy precarios como andamios no homologados, etc.

Mamen Márquez

Si vols comentar-nos la teva experiència sindical en temes de salut laboral, les teves negociacions amb l'empresa, alguna qüestió d'interès, etc. mana'ns un mail a otprl@catalunya.ugt.org o truca'ns al 93-3046832.

Hem fet una selecció de les notícies més rellevants relacionades amb la salut laboral:

Estudio de la EU-OSHA sobre la opinión de los europeos acerca de sus condiciones de trabajo, más del 60% de los españoles cree que la crisis puede empeorar las condiciones de seguridad y salud en el trabajo

6 de cada 10 españoles piensa que la crisis económica mundial deteriorará las condiciones de trabajo, especialmente en lo que se refiere a la seguridad y la salud. Y una mayoría significativa de los encuestados (69%) cree que la mala salud es fruto, hasta cierto punto, del trabajo que realizan.

Según Jukka Takala, Director de la Agencia Europea para la Seguridad y la Salud en el Trabajo: «la crisis financiera puede llevar a las compañías a ignorar o restar importancia a la prevención de riesgos laborales. Incluso se corre el riesgo de que las empresas se planteen recortar las inversiones en este ámbito. Nuestro reto como Agencia pasa por convencerles de que no tiene sentido economizar a corto plazo, si el precio es incrementar los problemas a largo plazo. Cuanto más saludables son los puestos de trabajo, más productivos son».

A medida que aumenta el paro, las personas tienden a

preocuparse más por la estabilidad de su empleo en el futuro inmediato que por la seguridad y la salud de sus condiciones de trabajo. Interrogados sobre los factores decisivos a la hora de elegir un puesto de trabajo, por encima de la media de **ciudadanos de la Unión Europea, los españoles consideran que la estabilidad y el nivel salarial priman sobre la seguridad e higiene de sus condiciones de trabajo**, factor que ocupa la tercera posición entre los mencionados, por delante de las horas trabajadas.

La noticia alentadora es que ciudadanos de muchos Estados miembros (en particular en la UE-15) se consideran bien informados acerca de los riesgos en el lugar de trabajo, y el 57% de los encuestados cree que la seguridad y la salud han mejorado durante los últimos cinco años.

Fuente: EU-OSHA, Agencia Europea para la Seguridad y la Salud en el Trabajo, Bilbao, 6/10/2009

UGT reclama una Ley Integral de Siniestralidad Laboral

UGT reclama una Ley Integral de Siniestralidad Laboral que dé solución a algunos problemas detectados en los procesos referidos a la siniestralidad laboral, como la dispersión de ámbitos jurídicos a los que atribuir la materia, la larga extensión de los procesos o la falta de delimitación de responsabilidades.

En los últimos años, se han registrado importantes cambios normativos y estructurales en el ámbito de la prevención de riesgos laborales fruto, en su mayoría, de los acuerdos alcanzados en la Mesa de Diálogo Social. Como complemento a los acuerdos ya alcanzados, UGT reclama la necesidad de una Ley Integral de Siniestralidad Laboral que: unifique las medidas de educación y formación, control de los actores, prevención y sanción existentes en esta materia; contemple la interrelación entre diferentes

organismos, como la Fiscalía y la Inspección; e implante un único orden jurisdiccional, el social, para dar respuesta unitaria, rápida y eficaz a las víctimas, salvo para la materia penal, que debe mantenerse en su propia jurisdicción.

Para UGT, la Ley integral debería abordar el accidente de trabajo desde una perspectiva global: antes, evitando los accidentes sancionando los delitos de peligro; durante, investigando el accidente con la coordinación de los organismos y la atención a la víctima o sus familiares en caso de fallecimiento; y después, con el resarcimiento total del daño, la rehabilitación del trabajador accidentado, su reintegración al mundo laboral y la ayuda a sus familiares.

Fuente: UGT, 30 de septiembre de 2009

Alerta sobre la presencia de tóxicos en el cuerpo

Nuestro cuerpo es un depósito de los contaminantes químicos que se hallan en el medio ambiente. Así se demuestra en un estudio sobre la distribución de los compuestos orgánicos persistentes en la sangre encargado por el Departament de Salut y recién elaborado por el Institut Municipal d'Investigacions Mèdiques (IMIM). Este estudio es la primera fotografía que retrata la contaminación humana por tóxicos persistentes en una muestra representativa de la población de Catalunya.

Los compuestos que almacena nuestro cuerpo son residuos industriales o de pesticidas usados en la agricultura (insecticidas, fungicidas) que han contaminado los piensos de los animales y la cadena alimentaria humana. La principal vía de entrada en el organismo humano son las grasas de origen animal. Estas sustancias se acumulan en los tejidos grasos del organismo humano y son persistentes sin que se puedan eliminar. La mayor parte de estos compuestos ya no se usan o no se comercializan, pero siguen presentes en la sociedad, y su huella permanece. Por ejemplo, los PCB se usan como aislante en miles de transformadores eléctricos. Considerados tóxicos -y algunos, posiblemente cancerígenos-, el convenio de Estocolmo de Naciones Unidas decidió prohibirlos; pero la aplicación de este tratado está pendiente en toda España.

«El estudio revela que ningún catalán está libre de alguno de los 19 compuestos analizados; no ha habido nadie a quien no se

detectasen al menos tres compuestos», «En un 62% de la población detectamos más de 10 sustancias», declara el director del estudio, Miquel Porta, «Afortunadamente, la mayoría tiene concentraciones relativamente bajas», añade. Los productos con niveles más elevados en sangre son el DDE, el hexaclorobenceno y el beta-HCH.

El estudio confirma que los niveles más altos de tóxicos los tienen las personas obesas y las de mayor edad. «Cuanto más grasa tiene la dieta, más acumulación de compuestos se produce». Además, las mujeres tienen niveles más altos de DDE, hexaclorobenceno y beta-HCH que los hombres. Y ¿por qué? «Este hallazgo nos ha sorprendido y lo queremos analizar con profundidad. Quizás tenga que ver con una mayor frecuencia de la obesidad en las mujeres», cree Porta.

«Lo que observamos en este estudio ocurre en todo el mundo; lo que pasa es que aquí lo hemos mirado y en otros sitios, no», señala Miquel Porta. Y hace un juego de palabras: «Todos tenemos el problema, pero sólo algunos tenemos el programa», dice, en referencia al plan de vigilancia de los compuestos tóxicos en las personas que se inicia con este estudio de la Generalitat y el IMIM. Además, el Gobierno catalán lleva años analizando estos tóxicos en los alimentos.

Fuente: www.lavanguardia.es 19/08/2009

Sóc treballadora d'un hospital psiquiàtric i estic embarassada de sis mesos. La mútua m'ha denegat la baixa per risc al lloc de treball durant l'embaràs. La mútua al·lega que no existeix un risc determinat com per exemple l'agressió. És legal? Puc reclamar?

Si el risc està avaluat i reconegut a l'avaluació, i en aquest cas és així, davant la negativa de la Mútua de reconèixer-lo com a tal, has de fer una reclamació i que la inspecció ho valori.

Els criteris de valoració per risc durant l'embaràs que fan servir les mútues en l'actualitat es basen en el document elaborat per la SEGO sobre risc durant l'embaràs (pots localitzar-lo a la web de la SEGO). En aquest document, hi ha unes taules que es fan servir de barems, i no s'hi recull el risc d'agressió.

Existeix permís retribuït per visites mèdiques?

L'Estatut dels treballadors no recull la possibilitat de permís retribuït per les visites mèdiques, excepte en el cas de les treballadores embarassades, que sí que ho tenen reconegut per a fer-se exàmens prenatals i tècniques de preparació al part. D'altra banda, alguns convenis intenten regular aquest tema i poden tenir permisos de temps determinat si així ho diu el text del conveni.

En la meua empresa s'han anat incorporant progressivament més treballadors, i creiem que falten lavabos, perquè actualment ja som més de 50 empleats d'ambdós sexes i només disposem de dos lavabos per a tot el personal. Podem reclamar-ne més?

Abans era l'ordenança de seguretat i higiene la que establia el nombre concret de lavabos, segons el nombre de persones de cada sexe, però actualment, es fa referència a lavabos de forma genèrica i sense concretar-ne el nombre al RD 486/1997. Però, el contingut de la Guia Tècnica de Llocs de Treball «recomana» que n'hi ha d'haver un per cada 25 homes i un per cada 15 dones, o fracció, que treballin en la mateixa jornada, per tant, hem de reclamar que s'instal·lin en aquesta proporció i que disposin de descàrrega automàtica d'aigua, paper higiènic...

Als lavabos que hagin de ser utilitzats per dones s'hi han d'instal·lar recipients especials i tancats, i les cabines han d'estar proveïdes d'una porta amb tancament interior i d'un penja-robes.

Quant a la prevenció de riscos psicològics dels treballadors, què ha de fer l'empresa? Com ha de donar suport al treballador afectat? I el treballador, què pot fer a través de l'empresa quan veu que el seu problema sorgeix directament de la seva feina?

De forma general, i sense conèixer més dades de les que s'indiquen a la pregunta, podem distingir diversos tipus d'actuacions:

— **L'empresa.** L'empresa té el deure de fer l'avaluació dels factors de riscos psicosocials de tots els seus llocs de treball amb la finalitat de conèixer la tipologia i el nivell d'exigències i demandes de cada activitat laboral. Un cop conegui el grau d'exigència del lloc de treball pel que fa a càrrega mental, demanda d'atenció, exigències emocionals, etc., així com els factors de caràcter organitzacional (pressió de feina, capacitat de gestionar el temps, etc.), l'empresa ha d'adaptar els llocs de treball a les característiques psicofísiques de cada persona.

Complementàriament, la vigilància de la salut hauria de recollir entre els seus protocols i paràmetres d'observació aquelles proves que permetin una detecció precoç de patologies que, per influència de les característiques del lloc de treball, posin en perill la salut del treballador.

Aquest serà un indicador important per predir danys per a la salut.

— **El treballador.** El treballador quan aprecii un risc per a la seva salut que no hagi estat detectat en l'avaluació de riscos, hauria d'informar-ne al tècnic de prevenció de la seva empresa i/o del comitè de seguretat i salut de l'empresa, en el cas que n'hi hagi. D'altra banda, podria adreçar-se al servei mèdic de l'empresa per a plantejar-li la situació, de manera que aquest servei pugui iniciar el procés d'investigació dels agents causals que puguin estar provocant o potenciant l'aparició de danys de caràcter psicològic, ja que segons comentes a la pregunta, els factors causals del problema de salut mental són a l'empresa.

A través del servei mèdic de l'empresa i la seva anàlisi professional, així com la intervenció que el comitè de seguretat i salut pugui portar a terme, tot mantenint el màxim sigil professional i confidencialitat, haurien de proposar-se actuacions més directes i específiques, conforme a la magnitud de cada cas.

Fruit d'aquesta anàlisi, podrien acordar-se mesures concretes, entre les quals hi ha la de derivar el treballador als serveis assistencials de la mútua d'accidents amb la qual l'empresa tingui concertada aquesta contingència.

1 Butlletí per a la prevenció de riscos laborals UGT

<http://www.ugt.es/publicaciones/prlindice.html>

Pàgina web on es poden trobar els butlletins de riscos laborals del Confederat de la UGT des del 2001. El butlletí s'estructura en editorial i fitxes pràctiques d'algun tema concret d'actualitat. Per exemple, en l'últim número de setembre de 2009 tracten la síndrome postvacacional i l'amiant. També tenen altres apartats com notícies d'interès, índex de normativa de prevenció, preguntes i respostes de temes habituals. En resum, una informació tecnicosindical imprescindible per a treballadors i delegats de prevenció. Idioma: castellà.

2 Gazeta Prevención Lex Nova

<http://www.lexnova.es/prevencion/>

Lex Nova, empresa dedicada a l'edició de publicacions de l'àmbit jurídic, disposa d'una pàgina web dedicada a la prevenció de riscos laborals. Els continguts d'aquesta pàgina estan dividits per seccions: notícies d'actualitat, jurisprudència on apareix un petit resum i a continuació la sentència sencera, novetats i projectes de normativa europea, estatal i autonòmica, preguntes amb resposta, pràctica jurídica, formularis i models, casos pràctics, etc. Evidentment, també publiciten les seves publicacions i els cursos a distància que ofereixen. Hi ha un registre gratuït per rebre el butlletí de prevenció quinquenalment amb els mateixos continguts de la web. Idioma: castellà.

3 Quadern radiacions no ionitzants

Les radiacions no ionitzants són una forma de transmissió de l'energia en molts casos imperceptibles sensorialment. Es pot donar la situació que en una feina determinada hi hagi una exposició a radiacions no ionitzants i el treballador no en sigui conscient.

Les radiacions no ionitzants són presents en tots els àmbits de la nostra societat, n'hi ha a tots els aparells i equips industrials que vagin amb corrent continu, així com la indústria energètica, la soldadura amb arc, les màquines de rajos UVA, els lectors de codis de barres, també es fan servir les radiacions en la diagnòsi mèdica, com per exemple la ressonància magnètica. Les microones ens permeten escalfar i les radiofreqüències, comunicar-nos (radars, telefonia mòbil, televisió, ràdio).

Aquest quadern s'adreça a treballadors que en la seva feina estiguin exposats a radiacions no ionitzants, tant sigui per causes naturals per treballar a la intempèrie (construcció, manteniment de la via pública, agricultura...) com per les característiques de la feina en si mateixa (processos industrials, indústria energètica, soldadura amb arc, diagnòsi mèdica per ressonància magnètica...). Dóna informació de les conseqüències per a la salut que poden tenir les exposicions a radiacions no ionitzants, de com s'han d'avaluar aquestes exposicions i de les mesures preventives que s'han de dur a terme per evitar qualsevol dany a la salut dels treballadors. Si en vols un exemplar, sol·licita'l a la teva federació o a la Secretaria de Política Sindical-Salut Laboral o a través de la pàgina web www.ugt.cat, apartat de salut laboral. Idioma: castellà.

